

Runsivalsstríðið - Tólvjavningarnir

Keisarin situr í háseti,
allur í gulli glæstur,
nevndir vóru tólvjavningar,
av teim var Rólant hægstur.

*Ríða teir út av Fraklandi
við dýrum drós í sað'l,
blás í hornið Ólivant
í Runsival.*

2. Nevndir vóru tólvjavningar,
kundu væl beita brandi,
Rólant hann var hægstur av teim,
føddur í Fraklandi.

3. Rólant og Turpin erkibisp,
Gerard og Ríkin reysti,
Osvald jall og Ansias -
teir leika við svørðum bestu.

4. Odvald og Nemus hertugin,
Reimar og Ransin langi,
Ólivar jall og Bernhardur
kundu væl beita brandi.

5. Nú skal lata brúnna byggja
yvir ána í dal,
skulu so allir tólvjavningar
ríða í Runsival.

6. Nú skal lata brúnna byggja
yvir ána Rín,
skulu so allir tólvjavningar
royna roysni sín'.

7. Gingu inn fyri erkibispin,
fullu fyri honum í knæ,
syndir og so sakir
at fyrigeva sær.

8. Gingu út av glæstriborg,
allir við Rólanti fóru,
søgdu so hinum góða nátt,
teim, sum eftir vóru.

9. Rólant hann skal formaður vera,
reystastur er av dreingjum,
skulu so høgga títt um stund
og standa væl og leingi.

10. Snarlíga búðu teir síni ferð
við álbrynjaðar hestar,
ríða so í Runsival,
at verðldin sýnist bresta.

11. Ríða teir út av Fraklandi
um bøkk og bleytar mýrar,
siggjast mundu tólvjavningar
sitja til saðil dýra.

-----

12. Tað var reysti Angelund kongur,
tá ið hann frætti tað:
hann beyð út so miklan her
at ríða í Runsival.

13. Nú skal brynja út fyrsta her,
sum tit hava frætt,
tað skulu ikki fjøllini siggjast,
ei himmal í nakra ætt.

14. Hóyr tú, Garsia kongurin,
hvat eg sigi tær:
Viltú ríða í Runsival
og føra tað stríð fyrri mær?

15. Út reið Garsia, kongurin,
við sín skjöldin fríða,
undir lindini Aspurmund
mót Rólanti at stríða.

16. Undir lindini Aspurmund
mót' Rólanti at stríða,
tíggju kongar og seksti
undir hans merki ríða.

17. Ríða teir fram móti Aspurmund,
fram móti ánni í dal,
tá síggja teir allar tólvjavningar
ríða í Runsival.

18. Komu nú allir dalar fullir,
fjøllini sum grót,
sóu so mangan heidningan
ríða sær ímót.

19. Komu nú allir dalar fullir,
fjøllini avtakin,
sóu so mangan heidningan
ríða sær á baki.

20. Svaraði reystur Ansias,
ristir fyrri sær kross:
Eg síggi so mangan heidningan
at ríða í dag mót oss.

21. Svaraði reystur Ólivar jall,
tá hann sá heiðinher:
Rólant, blás í lúður tín,
og vita, hvussu fer.

22. Gud lati tað ikki frættast heim,
eg standi í snildar ráðum,
at eg ræðist heidningarnar
at stríðast mót okkum báðum.

23. Rólant ríður í Runsival,
sum aðrir Frankismenn,
so fellir hann heidningarnar
hundrað um ísenn.

24. Rólant ríður í Runsival,
við Dýrindal í hendi,
høggur so tungt á báðar hendur,
hann mangan sveitan rendi.

25. Rólant ríður í Runsival,
harmin vekir ofta;
tá mátti síggjast blóðugt merki,
tá Dýrindal fór á loft.

26. Rólant ríður í Runsival
við sínar javnlíkar allar;
har mundi síggjast blóðugt merki,
stórir fossar falla.

27. Riðu teir í Runsival,
hestar leypa í gíggi;
so varð sagt, at heidningarnir
lutu undan flýggja.

28. Eingin kom aftur av øllum teim,
heidna manna her,
uttan jallin av Upplondum,
sak var hann ei verð.

29. Honum var hjálmur av høvdi skorin,
høvdu tað menn við orði:
Átjan hevði hann ólívssár,
hann stóð fyrri kongsins borði.

30. Gongur hann inn fyrri Angelund kong,
kærir sína neyð:
”Nú er fallið liðið alt,
ikki er Rólant deyður.”

31. ”Ongar skulu tit sœmdirnar
vænta tykkum av mær,
fyrrenn tit bera mær Rólants hœvur
inn fyrri míni knæ!”

32. Nú skal brynja út annan her,
sum tit hava frætt:
tað skulu ikki fjøllini síggjast,
ei himmal í nakra ætt.

33. ”Hoyr tú, kongurin Marsilúur,
hvat eg sigi tær:
Viltú fara í Runsival
og føra tað stríð fyrri mær?”

34. Út reið kongurin Marsilúur,
við sín skjöldin fríða,
undir lindini Aspurmund
við Rólanti at stríða.

35. Undir lindini Aspurmund
mót Rólanti at stríða;
tíggju kongar og tríati
undir hans merki ríða.

36. Ríða teir fram mót Aspurmund,
fram mót ánni í dal,
sóu nú allir tólvjavningar
ríða í Runsival.

37. Ríða teir fram mót Aspurmund,
ikki var ferðin greið,
teir sóu keisarans systurson,
fremstur í heri reið.

38. Komu nú aftur dalarnir fullir,
fjøllini sum grót,
sóu so mangan heidningan
at ríða sær ímót.

39. Komu nú aftur dalarnir fullir,
fjøllini avtakin,
sóu so mangan heidningan
at ríða sær á baki.

40. Svaraði reystur Ansias,
ristir fyrri sær kross:
”Eg síggi so mangan heidningan
at ríða í dag mót’ oss.”

41. Svaraði reystur Óliver jall,
tá hann sá heiðinher:
”Rólant, blás í lúður tín,
og víta, hvussu fer.”

42. Gud lati ei Frakland vera so statt
av mínum snildarræði,
at eg ræðist heidningar
at stríðast mót teim í dag.

43. Rólant ríður í Runsival
sum aðrir Frankismenn,
so fellir hann heidningarnar
hundrað um ísenn.

44. Fram riðu allir tólvjavningar,
sum grimir úlvar vóru,
sum tann dýra eiturbjørn
í seyðafylgi fór.

45. Hestar gingu í Runsival
gótu ei vegin lúka,
teir hœvdu onga aðra fold,
teir troða á mannabúkar.

46. Hestar gingu í Runsival
í blóði upp til kníggja;
so varð sagt, at heidningar
máttu undan flýggja.

47. Ganga teir aftur fyri Angelund kong,
kæra sína neyð:
”Nú er annað liðið fallið,”
ikki er Rólant deyður.

48. ”Eingi skulu tit friðskjólini
vænta tygur av mær,
fyrrenn tit bera mær Rólants høvur
inn fyri míni knæ!”

49. Svaraði ein av kristnum monnum
har hann lá í bondum:
”Tað man Gud ikki unna tykkum,
at tit taka Rólant á hondum!”

-----

50. Einkí svørð honum halda kundi,
so er greitt fyri mær:
Jarnskefta læt Angelund kongur
øksi gera sær.

51. ”Nú skal fara í heiðin lond
at samla saman djór
av teimum átjan Blálondum,
sum eingin skínur sól.

52. Tríggjar skuldi eg herarnar
av mínum landi gera,
hetta er tann seinasti:
Nú skal eg sjálvur vera!

53. Nú skal eg í ferðina fara
eftir Gýðin jalls ráðum:
Hitta skal eg keisaran
við sínum frænda, báðum!

54. Nú skal brynja út triðja her,
sum tit hava frætt:
tað skulu ikki fjøllini síggjast,
ei himmal í nakra ætt.

55. Nú skal triði herur út
at ríða í Runsival,
hann skal mæta Rólant jall'
og vinna Dýrindal.

56. Nú skal ríða í Runsival
at fanga keisar Karl,
binda Nemus hertugan
og heingja Rólant jall.”

57. Út reið sjálvur Angelund kongur
við sín skjöldin fríða,
undir lindini Aspurmund
mót Rólanti at stríða.

58. Undir lindini Aspurmund
mót Rólanti at stríða:
Tíggju kongar og tuttugu
undir hans merki ríða.

59. Ríða teir fram mót Aspurmund,
fram mót ánni í dal,
síggja teir allar tólvjavningar
ríða í Runsival.

60. Ríða teir fram mót Aspurmund,
fram mót Aspurfjøllum,
sóu keisarans systurson:
Fremstur ríður av øllum.

61. Komu nú aftur dalarnir fullir,
fjøllini avtakin,
sóu so mangan heidningan
at ríða sær á baki.

62. Svaraði reystur Ansias,
ristir fyri sær kross:
”Eg síggi so mangan heidningan
at ríða í dag mót oss.

63. Svaraði reysti Rólant jall,
leikini flutu í droyra:
”Nú skal eg taka mín hvølla lúður,
spara hann ei at koyra.

64. Nú skal eg taka mín hvølla lúður,
spara ei at koyra,
vita um keisarin Karlamagnus
man meg nakað hoyra.”

65. Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so hart:
Tíggju mílir og tuttugu
tað hoyrdist út í Frans.

66. Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so harðan:
Niður skulvu hjá keisaranum
bæði torpar og garðar.

67. Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so snjalla:
Einar porta dyrnar upp,
aðrar aftur falla.

68. So blæs Rólant, keisarans frændi,
fast av miklum móði:
Niður spiltust drykkirnir,
á keisarans borði stóðu.

69. Borgin tók at mala í klingur,
kongur mundi valda,
upp lupu allir Frankismenn
hvør um annan at halda.

70. Flóvant so til orða tekur,
hann fyri borði stóð:
”Nú blæs Rólant, keisarans frændi,
fast av miklum móði.”

71. Svaraði vondi Gýðin jall,
gudssvíkjarin versti:
”Rólant skemtar við lúður sín,
har hann situr á hesti.”

72. Svaraði vondi Gýðin jall,
gudssvíkarin er:
”Rólant skemtar við lúður sín,
hann eltir heiðin her.”

73. Mælti tá kongurin Grandanus,
gull ber sær á hendur:
”Hvør eigur hendan hvølla lúður,
á hasin munni stendur?”

74. Svaraði hansara skjaldarsvein,
teir kalla hann Elvartant:
”Rólant førir tann hvølla lúður:
hornið Olivant!”

75. Svaraði vondi Grandanus,
heldur á brýndum knívi:
”Eg skal stýra tann hvølla lúður
ella lata lívið.”

76. Fram reið vondi Grandanus,
vit tað leggja í minni:
Hann vá fyra tólvjavningar,
allar á einum sinni!

77. Rólant sat á sínum hesti,
hagar ið hann sær:
”Sannur Gud av himmiríki
hevni tað av tær.”

78. Tað var kongurin Grandanus,
reið sær fram yvir heiði,
so reið hann mót Rólanti
fast av miklari vreiði.

79. Tað var reysti Rólant jall,
sínum svørði brá,
hann klevy kongin Grandanus
sundur í lutir tvá.

80. Rólant ríður í Runsival
sum aðrir frankismenn;
enn fellir hann heidningarnar
hundrað um ísenn.

81. Fram kom ein av heidningunum,
maður var hann hin versti:
Átjan alin var bulur hans
upp frá saðli og hesti.

82. Átjan alin var bulur hans
upp frá saðli og hesti,
glímdi á jørð og skulvu fjøll,
og gjørdur av góðum treysti.

83. Tann heidningur rann so herviliga,
sítt svørð kundi han væl føra,
stakk so reystan Ólivar jall
millum rivs og herða.

84. Svarði reystur Ólivar jall,
heldur á gyltum brandi:
”Sig mær frægur eiti títt,
hvaðan ertú av landi?”

85. ”Langalív so eiti eg,
so eri eg nevndur at navni,
mangan havi eg kristna kempu
skilt frá gleði og gamni.”

86. ”Eg haldi tað einki roysni vera
at ríða einum riddara á baki,
tú skalt ikki, tín heidni hundur,
siga hvør er tín maki!”

87. Ólivar jall tók báðar hendur
aftur um hattargerð:
”Tú skalt ikki, vondi hundinsson,
siga, hvat títt var her!”

88. Ólivar jall tók báðar hendur
um hattargerð av vreiði,
so klevv hann tann hundinsson,
hans búk og bringu breiða.

88 b. Blóð sprakk undan naglarót,
tá Ólivar spenti alva,
síðan kleiv hann Langalív
frá búki niður í nalva.

89. Tá var blóð í Runsival
sum vatn í sævarflóð:
Vilstir vóru tólvjavningar,
hvør mót øðrum sló.

90. Vilstir vóru tólvjavningar,
hvørgin annan kendi:
Rólant og reysti Ólivar jall,
hvør mót øðrum rendi.

91. Tað gjørði reysti Ólivar jall,
tað var mest av fári,
hjó so niður í Rólants hjálm,
at svørðið stóð í hári.

92. ”Hoyr tú, reysti Ólivar jall,
tað tali eg til tín:
Tungur ert tú á høggunum,
landsbróðir mín!”

93. Svaraði reystur Ólvar jall,
snarliga hann sær vendi:
”Hjálpí mæi faðir av himmiríki,
eg teg ikki kendi!”

94. ”Sakir og so syndir
vil eg fyrigeva tær,
sum eg vil á dóminum,
Gud skal fyrigeva mæi.”

95. ”Har liggur tað ljóta trøll,
tað gav mæi banasár;
hoi tú Rólant, frændi mín,
tú flyt hann nakað frá.”

96. Rólant kastaði Langalív,
tá skalv bæði grót og grund.
Ólvar steig úi saðli út,
tað var hans síðsta stund.

97. Rólant livdi longst av teim,
alt var sum Gud vildi,
allar bar hann tólvjavningar
saman á reyðum skildri.

98. Tríggir vóru marmarasteinar
settir saman í kross,
niður settist Rólant jall:
”Nú veri Gud við oss.”

99. ”Nú skal eg taka mín hvølla lúður,
spara ei at koyra,
vita um keisarin Karlamagnus
man meg nakað hoyra?”

100. Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so harða:
Niður skulvu hjá keisaranum
bæði torpar og garðar.

101. Flóvant so til orða tekur,
hann fyri borði stendur:
”Rólant er í víggi staddur,
vandi er honum á hendur.”

102. ”Vit hava fingið skaða í dag,
Gud biðja vit hann bøta:
Missum væi Rólant, frænða vár,
og aðrar garpar mætar.”

103. Rólant var mín systurson,
bæði til hand og fót;
kemur hann ikki livandi heim,
eg bjóði tess ikki bót.”

-----

104. Fram kom ein av heidningunum,
teir kalla hann Dosmar spaka,
hann varð sendur til Rólant jall,
svørð úi hondum at taka.

105. Andan hevði hann ikki mist,
hann eyguni sundur brá,
hann sló tann træl við gyltum lúðri,
heili á horni lá.

106. Tað var Rólant, kempan sterka,
megi man honum tróta:
Tríggjar ferðir royndi hann
Dýrindal at bróta.

107. Harra Gud av himmiríki
veiti mæi tann ting,
at eingin fær mín búgvín brand
uttan mín javning!”

108. ”Nú skal eg taka mín hvølla lúður,
spara hann ei at koyra,
vita um keisarin frændi mín,
vil meg nakað hoyra.”

109. Hornið setti hann á sín munn,
tá í triðja sinni,
so blæs Rólant, keisarans frændi,
hann misti vit og minni.

110. Hornið setti hann á sín munn,
tá var Rólant í vanda,
eingin kundi í Runsival
fastur á fótum standa.

111. Hornið setti hann á sín munn,
tað var mest av sút:
Hann blásti so hart í gyltan lúður,
at tá fleyg heilin út!

112. Flóvant so til orða tekur,
hann fyri borði stóð:
”Enn blæs Rólant, keisarans frændi,
fast av miklum móði.”

113. Tað var keisarin Karlamagnus,
tekur nú til svar:
”Nú skal ríða í Runsival
at vita, hvussu fer!”

-----

114. Árla var um morgunin,
sól tók fagurt at skína,
sóu tvinni átjanhundrað
stíga til saðildýra.

115. Snarlíga búðu teir síni ferð
við álbrynjaðar hestar,
riðu so í Runsival,
at verøldin sýndist bresta.

116. Riðu teir í Runsival,
so er greitt fyri mær:
Tað var Olgar danski
hann keisarans merki bar.

117. Tá ið teir komu í Runsival,
satt eg sigi frá:
Har var eingin so harðhjartaður,
ið ikki feldi tár.

118. Tá svaraði Olgar danski,
tað sigi eg tykkum enn:
”Eg haldi tað miklar bloytur vera
at gráta um deyðar menn!”

119. Olgar aftur til orða tók
í øðrum orði tá:
”Ríðið nú fram so dristuliga
at hevna skaðan vár!”

120. ”Svaraði keisarin Karlamagnus,
hann studdist við mækan sín:
”Gud gevi mær tíðir og stundir
at hevna skaða mín!

121. Eg havi fingið skaða í gjár,
Gud ráði mær hann bøtur,
misti Rólant, frænda mín,
og aðrar dreingir mætar.”

122. Tað var keisarin Karlamagnus,
fell á knæ og bað:
”Harra Gud av himmiríki
hoyri meg í dag!”

123. Sólina bað hann standa í stað,
dagin ikki líða;
meðan hevndi Karlamagnus
tólvjavningar sínar.

124. Mikil var tann bønin,
Karlamagnus bað:
Sólin stóð í tríggjar øktir
rætt í nóns stað.

125. Mikil var tann bønin,
Karlagnus beið:
Sólin stóð í triggjar øktir,
ikki dagurin leið.

126. Keisarin ríður í herin fram
við sínum skeggi hvíta:
Tað var eingin av heidningum
mót honum tordi líta.

127. Summir flýddu á sjógv og sand
og summir á stórar áir,
so varð sagt, at kristnir menn
teir góvu ongar náðir.

128. Roðin settist á himin upp
í tí grimma víggi;
Karlagnus og Angelund kongur
møttust teir í stríði.

129. Keisarin gav so vont eitt høg,
øllum tókti undur:
Hann hjó reystan Angelund kong
í miðjum kníggjum sundur.

130. Tað var reysti Angelund kongur,
læt ikki at sær finna,
stubbarnar setti hann niður í jørð,
hann bardist ikki minna.

131. Ruddu teir á Angelunds kropp
fjøruti mannabúkar,
hann var ei við vápnum vegin,
harfyri læt hann lúta.

-----

132. Keisarin ríður vegin fram,
aftur úr stríðnum vendi:
Hann sær Rólant, frænda sín,
við Dýrindal í hendi.

133. Harra Gud av himmiríki
meti keisarans neyð,
hann sá har ið Rólant sat
undir steini deyður.

134. ”Keisarin talar til sveinar fimm,
so er mær greitt ífrá:
Heimtið mær higar tann búgvinn brand,
sum Rólant heldur á!”

135. Aftur komu sveinarnir,
ið Karlagnus sendi,
enntá dvøldist Dýrindal
eftir í Rólants hendi.

136. Svaraði keisarin Karlagnus,
studdist við gyltan mæka:
Tá ið hann var í lívinum,
hann var ikki góður at taka.

137. Tað var keisarin Karlagnus,
stígur úr saðilvond;
síðani fór hann sjálvur avstað,
leysur lá brandur í hond.

138. Vindur hann svørð úr hjaltinum
bæði við sorg og sút,
Olivant horn og Dýrindal
hann varpar á vatnið út.

139. Taka skal vonda Gýðin jall,
leggja hann í band;
harðan skal hann deyðan tola,
komi eg lívs til land.

140. Tóku teir vonda Gýðin jall,
bundu hann so fast,
ei var smáur líntráður
honum á beini brast.

141. Tóku teir vonða Gyðin jall,
gudssvíkaran versta;
tað er mær av sonnum sagt:
Teir slitu hann millum hesta.

142. Eg kann ikki kvøða longur,
enn kvøðið er fyri mær:
Allar førði hann tólvjavningarnar
til Jorsalands grøv við sær.

143. Allar førði hann tólvjavningar
við sær í Jorsalaborg;
keisarin lá í tólv mánaðir
sjúkur av teirri sorg.

Úr Kvæðabók 1 hjá J. Patursson. Hetta er uppskriftin hjá N. Nolsøe, lækna; men Jóannes hevur tikið 65 ørindir og sett tey inn ímillum, tey flestu frá Tróndi á Trøð í Skálavík, Óla Jákupi á Velbastað og Dr. Jakobsen. Ørindi 88 b kvøður M. Tórgarð í eini upptøku. Í Færøsk Anthologi hjá Hammershaimb er Runsivalsstríðið 89 ørindir, tað er uppskriftin hjá Svabo. jd.